

ARASTIRMA RAPORU

SAYI : OK/1-2008
TE/1-2008

TARİH : 25 Temmuz 2008

HAZIRLAYANLAR

Osman KORAHAN
Denetçi

Tülay EREN
Denetçi Yrd.

RAPORUN KONUSU

Toprak Ürünleri Kurumu
50,000 M/Ton Buğday-Arpa
Sapı İhalesi

RAPOR: 1-9 sayfa

EKLER: 1-4

1. SUNUŞ

Sayıştay Başkanlığı tarafından 19 Haziran 2008 tarihinde tevdi edilen görev çerçevesinde Toprak Ürünleri Kurumu 50.000 M/Ton Buğday-Arpa Sapı (kaba yem) Balya İhalesi ile 2 Temmuz 2008 tarihinde tevdi edilen görev çerçevesinde TÜK ve özel şirketler tarafından ithal edilen buğday-arpa sapının fiyat ve maliyetleri araştırılmış ve elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

2. BULGULAR

2.1 Buğday-Arpa Sapı Balya İhalesi

- 50.000 M/Ton Buğday-Arpa Sapı Balya ihalesine çıkılması yönünde K/100/2008 sayı ve 22 Nisan 2008 tarihli TÜK Yönetim Kurulu kararının mevcut olduğu,
- İhale şartnamesinin mevcut olduğu ve konu şartnamede 25.000 M/Ton'dan aşağı tekliflerin kabul edilmeyeceğine ilişkin maddenin yer aldığı,
- 30 Nisan 2008 tarihinde Yeni Düzen ve Kıbrıs gazetelerinde Teklif Kabulü'nün yayınlanması için Takali Ajans'a 29 Nisan 2008 tarihinde TÜK Müdürü'nün imzası bulunan bir yazının gönderildiği görülmüştür.
- Açılan ihaleye gelen teklifler ayrıntılı olarak Tablo-1'de verilmektedir.

Tablo-1

Sıra No	Firma Adı	Teklif	Ödeme Şekli	Teminat
1	Demirpolat Tar. Ür.Oto.İth.İhr.San .Tic.Ltd.Şti. 25.000 Ton için	339 USD/Ton CIF FO M/Sa	60 gün vadeli	M/sa Limanı'na gelecek olan M/V Shirvan Gemisi mal bedelinden gösterilecektir.
2	Ahilyus Rençber Ltd. 25.000 Ton için	390 YTL/Ton Mağusa Liman (Gemi Üstü)		25/5/2008 tarihli şirket çeki
3	Tel-Sa Ltd. Şti. 25.000 Ton için	<ul style="list-style-type: none">• 340 USD/Ton M/sa Limanı• 365 USD/Ton M/sa Limanı	<ul style="list-style-type: none">• Peşin• 60 Gün Vadeli	Yok.

4	Ergin Kültür Mantar Sanç Tic. Ltd. Şti. 50.000 M/Ton	<ul style="list-style-type: none"> • 284 USD/Ton C.İ.F M/sa • 229 YTL/Ton Mersin Limanı • 299 USD/Ton CIF M/sa • 268 USD/Ton CIF M/sa 	<ul style="list-style-type: none"> • %50'si peşin, %50'si 60 gün vadeli olacak • 60 gün vadeli • 60 gün vadeli • Peşin 	Yok.
---	---	---	--	------

- Yönetim Kurulu'nun 7 Mayıs 2008 tarihli toplantısında, gelen teklifler arasında yer alan ancak teminatları bulunmadığı gerekçesi ile Tel-Sa San. Tic. Ltd. Şti. ve Ergin Kültür Mantar San. Tic. Ltd. Şti. tekliflerinin değerlendirilmemesine, Ahilyus Rençber Ltd.'in teminatının ihale şartlarına uygun olmaması gerekçesi ile teklifinin değerlendirilmemesine, Demirpolat Ltd. Şti.'den gelen teklifin ise teknik komite tarafından incelenmesi ve Bakanlıkla da gerekli temaslara yapılmasından sonra karara bağlanmasına ilişkin K/108/2008 sayılı kararın üretildiği,
- Buğday – Arpa sapı Balyasının Demirpolat Ltd. Şti.'den alınmasına ilişkin K/113/2008 sayı ve 20 Mayıs 2008 tarihli Yönetim Kurulu kararının mevcut olduğu,
- 24 Mayıs 2008 tarihinde TÜK ile Demirpolat Ltd. Şti arasında sözleşme imzalandığı,
- Konu ihaleye ilişkin S(K-II)1204–2008 sayı ve 28 Mayıs 2008 tarihli Bakanlar Kurulu kararının alındığı görülmüştür (Ek-1).

Ancak;

2.1.1 Buğday-Arpa Sapı Balya İhalesi için teklif veren Ahilyus Rençber Ltd.'in teminat olarak 25 Mayıs 2008 tarihli şirket çekini verdiği (Ek-2), Yönetim Kurulu'nun ise bu çeki teminat olarak kabul etmediği görülmüştür. Çekin teminat olarak kabul edilmemesi gerektiğine katılmakla birlikte, yaptığımız araştırmada TÜK'nun çıktığı bazı ihalelerde katılımcı şirketlerin verdikleri

çeklerin teminat olarak kabul edildiği görülmüştür. Mali İşler Sorumlusu ile yapılan görüşmede Ahilyus Rençber Ltd.'in çekinin ileri tarihli olması nedeniyle kabul edilmediği ifade edilmiştir.

2.1.2 İhale Şartnamesi'nin 8. maddesinde ihaleye katılacak isteklilerin teklif bedelinin % 5'ini ihale için geçici teminat olarak yatıracakları belirtilmekte, geçici teminat ise Kurumun veznesine yatırılacak döviz bazında nakit, KKTC'de Bankalar yasası altında faaliyet gösteren bir bankaya ait veya böyle bir bankadan onaylanmış ve Kurum adına tanzim edilmiş bir banka teminat mektubu veya Kurum Yönetim Kurulu tarafından uygun görülecek ve Kurum menfaatlerine hanel gelmeyecek bir teminat olarak açıklanmaktadır. İlgili madde ışığında yapılan incelemede; Demirpolat Ltd. Şti.'nin, yemlik arpa satışı nedeni ile Kurum'dan **doğacak olan alacağını geçici teminat olarak gösterdiği (Ek-3) ve bu teminatın yukarıda anılan 7 Mayıs 2008 tarihli Yönetim Kurulu toplantısında kabul edildiği görülmüştür. Tarafımızdan yapılan araştırmada ise yemlik arpanın 14 Mayıs 2008 tarihinde Mağusa Limanı'na geldiği saptanmıştır. Sonuç olarak, ihaleye teklif veren firmanın teminat olarak gösterdiği ileri tarihli çekinin geçici teminat olarak kabul edilmemesi gibi, yine ileri tarihte doğacak olan alacağın teminat olarak kabul edilmemesi ve ihalenin iptal edilmesi gerekmektedir.**

2.2 TÜK ile Özel Şirketlerin Maliyet Karşılaştırması

Yukarıda açıklaması yapılan ihaleye ilişkin olarak Hukuk Dairesi'nin Sayıştay Başkanlığı'na hitap SAV.0.00.26/3-08/1214 sayı ve 30 Haziran 2008 tarihli yazısının ekinde yer alan; Çiftçiler Birliği Genel Sekreteri ve Halk Partisi Genel Başkanı'nın 16 Haziran 2008 tarihli KKTC Hukuk Dairesi'ne hitap yazılarında (Ek-4) ortaya konan iddiaların değerlendirilmesi için Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanacak bir mali rapor talep edilmektedir. Ek-4'den de görüleceği gibi ortaya konan iddialar;

- Piyasa fiyatı 350 YTL civarında olan kaba yemin ihalesinin 490 YTL ile sonuçlandığı,
- Piyasada kaba yemin tonu 350 YTL civarında desteksiz satılırken, Tarım Bakanlığı'nın aynı kaba yemi 190 YTL destekten sonra özel sektör fiyatına 335 YTL'ye satışa sunduğu,
- İhalenin miktarının 25.000.-Ton'dan bağlanmış olduğu düşünülürse devletin zararının yaklaşık 4.000.000.-YTL olduğu şeklindedir.

Yukarıda belirtilen iddialara yönelik yapılan araştırmada aşağıda verilen sonuçlara ulaşılmıştır.

2.2.1 25.000.- Ton buğday-arpa sapı (kaba yem) balya ihalesi sonucunda ithal edilen kaba yemin tüketicilere satış fiyatı konusunda TÜK tarafından Tablo-2'de yer alan verilerin hazırlandığı ve toplam maliyetin 490.81 YTL olduğu görülmüştür.

Tablo-2

	Fiyat	Ton Maliyeti(YTL)
Fatura Fiyatı	339 USD/Ton	440.70
Boşaltma	15 USD/Ton	19.50
TDÜ	0,99 YTL/Ton	0.99
GTSF	2,00% YTL/Ton	8.81
Fire %1		4.70
Ek Mesai	4	4.00
Vinç+Dozer	2,5 USD/Ton	3.25
Diğer	4 YTL/Ton	4.00
Maliyet		485.95
KDV		4.86
Toplam Maliyet		490.81

Toplam maliyeti 490.81 YTL/Ton olan kaba yeme ilişkin alınan S(K-II)1204-2008 sayı ve 28 Mayıs 2008 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı'nın 2.maddesinde "...Toprak Ürünleri Kurumu'nun ithal edeceği kaba yem (tahıl

sapı) için tahakkuk edecek olan % 4 nispetindeki stopajın Maliye Bakanlığı'nun uygun göreceği bir kalemden karşılanması;”, 3. maddesinde “Gazimağusa liman teslimi kilo başına alım maliyeti 0.49 YTL olarak hesaplanan kaba yem (tahıl sapı) için Toprak Ürünleri Kurumu'na ithal edilen kilo başına 0.19 YTL fiyat farkı ödenerek bahse konu kaba yemin (tahıl sapı) hayvan besleyicilerine Gazimağusa liman teslimi kilo başına 0.30 YTL fiyatla satılması;”, 4.maddesinde ise “Kaba yemin (tahıl sapı) ambar teslimi fiyatlarının Toprak Ürünleri Kurumu Yönetim Kurulu tarafından tespit edilmesi;” denmektedir (Bkz.Ek-1).

Anılan 4. maddeye istinaden Yönetim Kurulu tarafından ambar teslim fiyatının 0.335 YTL/Kg (335 YTL/Ton) olarak belirlendiği görülmüştür.

2.2.2 Aynı dönem içerisinde gerçekleştirilen buğday-arpa sapı balya ithalatlarına ilişkin olarak Maliye Bakanlığı'na bağlı Gümrük ve Rüsumat Dairesi Mağusa ve Girne Şubeleri'nde yapılan araştırmada ise Tablo-3'deki verilere ulaşılmıştır

Tablo-3

	Firma Adı	Fatura Tarihi	Miktar (Kg)	Fiyat (YTL/Ton FOB Mersin)	Toplam Maliyet YTL/Ton (*)
1-	Çağrı Kargo Ltd.Şti.	02.06.08	85.950.-	270	362
2-	Cyprus-Acro Petrol Ltd. Şti	12.06.08	37.520.-	290	453
3-	Cyprus-Acro Petrol Ltd. Şti	26.06.08	65.960.-	290	439
4-	Çağrı Kargo Ltd.Şti.	27.06.08	117.200.-	270	389

(*) (Fatura değeri+Navlun+Sigorta+Ordino+TDÜ+GTSF+Stopaj+ KDV) / malın miktarı.

Yukarıdaki verilere göre TÜK ile diğer firmalar tarafından gerçekleştirilen arpa-buğday sapı balya maliyet fiyatları karşılaştırmalı olarak değerlendirildiğinde, TÜK'nun maliyetinin diğer firmalara göre yüksek olduğu görülmektedir. Rakamsal bazda ifade etmek gerekirse;

Tablo-3'de,

- 2.sırada yer alan Cyprus-Acro Petrol Ltd. Şti'nin maliyetini gösteren ve en yüksek rakam olan 453 YTL/Ton veri olarak alındığında, TÜK'nun 490.81 YTL/Ton maliyet fiyatı ve 25.000.-Ton arpa-buğday sapının fiilen ithal edilmesi halinde $945.250.-YTL$ ($490.81-453=37.81$; $37.81*25.000=945.250.-YTL$) daha fazla ödeme gerçekleştireceği,
- 1.sırada yer alan Çağrı Kargo Ltd.Şti.'nin maliyeti gösteren ve en düşük rakam olan 362 YTL/Ton veri olarak alındığında, TÜK'nun 490.81 YTL/Ton maliyet fiyatı ve 25.000.-Ton arpa-buğday sapının fiilen ithal edilmesi halinde $3.220.250.-YTL$ ($490.81-362=128.81$; $128.81*25.000=3.220.250.-YTL$) daha fazla ödeme gerçekleştireceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca, ithal edilen arpa-buğday sapının (kaba yem) maliyetinin diğer özel şirket maliyetlerine göre yüksek olması, Maliye Bakanlığı tarafından Toprak Ürünleri Kurumu'na ödenen fiyat farkının yükselmesine de neden olmuştur. Şöyle ki; TÜK'nun maliyeti olan 490.81 YTL/Ton ile satış fiyatı olan 300 YTL/Ton veri olarak alındığında; fiyat farkı 190.81 YTL/Ton ($490.81 YTL/Ton-300 YTL/Ton$) ve 25.000.-Ton arpa-buğday sapının fiilen ithal edilmesi halinde TÜK'na ödenecek toplam fiyat farkının $4.770.250.-YTL$ ($190.81 YTL/Ton*25.000 Ton$) olacağı hesaplanmıştır.

Ancak;

- Tablo-3'de 2.sırada yer alan ve en yüksek maliyet olan 453 YTL/Ton'u TÜK'nun maliyet fiyatı olarak varsaydığımızda; fiyat farkı 153 YTL/Ton ($453 YTL/Ton-300 YTL/Ton$) ve 25.000.-Ton arpa-buğday sapının fiilen

ithal edilmesi halinde TK'na ödenecek toplam fiyat farkının 4.770.250.-YTL yerine 3.825.000.-YTL (153 YTL/Ton*25.000 Ton) olacağı, dolayısı ile TK'na 945.250.-YTL (4.770.250.-YTL-3.825.000.-YTL) daha az fiyat farkı ödeneceği,

- 1.sırada yer alan ve en düşük maliyet olan 362 YTL/Ton'u TK'nun maliyet fiyatı olarak varsaydığımızda ise; fiyat farkı 62 YTL/Ton (362 YTL/Ton-300 YTL/Ton) ve 25.000.-Ton arpa-buğday sapının fiilen ithal edilmesi halinde TK'na ödenecek toplam fiyat farkının 4.770.250.-YTL yerine 1.550.000.-YTL (62 YTL/Ton*25.000 Ton) olacağı dolayısı ile TK'na 3.220.250.-YTL (4.770.250.-YTL-1.550.000.-YTL) daha az fiyat farkı ödeneceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca yapılan iddialara ilişkin araştırmalarımız sırasında TK Yönetim Kurulu'nun T/13/2008 nolu ve 26 Haziran 2008 tarihli toplantısında "15.000 Ton (+,- %20 alıcı ops.) Buğday Arpa Sapı Balyası temini için ihaleye çıkılmasına;..." biçimindeki K/145/2008 sayılı kararın alındığı, anılan ihalenin İhale Şartnamesinin 6. maddesinde ise tekliflerdeki tavan fiyatların a) CIF Gazi Mağusa teslimi (gemi st) 240 YTL/Ton, b) Limandan kamyonu teslim (F.O.T) 300 YTL/Ton şeklinde belirlendiği görülmüştür. Ancak ihalenin kapanma tarihi olan 8 Temmuz 2008 itibari ile herhangi bir teklifin gelmediği saptanmıştır.

3. SONUÇ

3.1 Toprak rnleri Kurumu 50.000 M/Ton Buğday-Arpa Sapı (Kaba yem) Balya İhalesi'ne ilişkin olarak;

3.1.1 50.000 M/Ton Buğday-Arpa Sapı Balya İhalesi'ne katılan Demirpolat Ltd. şti.'nin ileride doğacak olan alacağının Yönetim Kurulu tarafından geçici teminat olarak kabul edilmemesi ve ihalenin iptal edilmesi gerekmektedir.

3.1.2 İhaleye katılan şirketlerin geçici teminat olarak verdiği çeklerin ileri tarihli olması halinde kabul edilmemesi, teminat olarak verilen günlük çeklerin ise ilgili banka tarafından geçici teminatın süresi kadar garanti edilmesi halinde kabul edilmesi gerekmektedir.

3.1.3 Toprak Ürünleri Kurumu'nun İhale Tüzüğü'nün mevcut olmaması nedeniyle alımlarda farklı uygulamaların mevcut olduğu görülmüştür. Bu farklılıkların ortadan kaldırılarak bir standart oluşturulması amacı ile Kurum yasasında İhale Tüzüğü düzenlenmesine olanak sağlayacak bir değişikliğin yapılması gerekmektedir.

3.2 Maliyet karşılaştırması.

3.2.1 Özel şirketlerin arpa-buğday sapı (kaba yem) alış maliyetlerinde en yüksek rakam olan 453 YTL/Ton ile TÜK'nun aynı ürün için 490.81 YTL/Ton olan alış maliyeti karşılaştırıldığında, TÜK'nun 453 YTL/Ton fiyatına göre 25.000.-Ton arpa-buğday sapının fiilen ithal edilmesi halinde 945.250.-YTL fazla ödeme gerçekleştireceği, ayrıca Maliye Bakanlığı'nın Toprak Ürünleri Kurumu'na 945.250.-YTL fazla fiyat farkı ödeyeceği, toplamda ise devletin arpa-buğday sapı (kaba yem) için 1.890.500.-YTL fazla ödeme yapacağı,

3.2.2 Özel şirketlerin arpa-buğday sapı (kaba yem) alış maliyetlerinde en düşük rakam olan 362 YTL/Ton ile TÜK'nun aynı ürün için 490.81 YTL olan alış maliyeti karşılaştırıldığında ise, TÜK'nun 362 YTL/Ton fiyatına göre 25.000.-Ton arpa-buğday sapının fiilen ithal edilmesi halinde 3.220.250.-YTL fazla ödeme gerçekleştireceği, ayrıca Maliye Bakanlığı'nın Toprak Ürünleri Kurumu'na 3.220.250.-YTL fazla fiyat farkı ödeyeceği, toplamda ise devletin 6.440.500.-YTL fazla ödeme yapacağı hesaplanmıştır.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen değerlendirmelerden de görüleceği üzere Toprak Ürünleri Kurumu'nun arpa-buğday sapı balya maliyeti aynı dönemde

arpa-buğday sapı balya ithalatı gerçekleştiren özel şirket maliyetlerinin üzerindedir.

Başkanlık makamına saygı ile sunulur.

Tülay EREN

Denetçi Yrd.

Osman KORAHAN

Denetçi